

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۱۰
تاریخ بازنگری: ۹۸/۰۲/۳۱
تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۳/۱۲
تاریخ انتشار: ۹۸/۰۹/۰۱

فصلنامه علمی، پژوهشی فقه و مبانی حقوق اسلامی سال سیزدهم / شماره ۳ / پاییز ۱۳۹۸

قلمرو جرم انگاری از منظر حوزه امنیت امور اعتقادی و عبادی در نظام جمهوری اسلامی ایران^۱

۱- کیوان حیدرنژاد^۲ ۲- بابک پورقهرمانی (نویسنده مسئول)^۳ ۳- جمال بیگی^۴

چکیده

امروزه جوامع بشری از نظام‌های ارزشی متنوعی از جمله نظام ارزش‌های دینی و اعتقادی تشکیل یافته است. در نظام جمهوری اسلامی ایران نظام ارزش‌های دینی از جایگاه والایی برخوردار است. طوری که با جرم انگاری و تعیین مجازات مستقلی در برخی از جرایم همچون: «سبُ النبی»، «توهین به مقدسات اسلام» و «تبلیغ علیه نظام یا به نفع گروه‌های مخالف نظام» در قانون مجازات اسلامی را در این زمینه می‌توان نام برد. از دیگر مباحث مرتبط با این مسئله می‌توان به مولفه مهم و حساس «حفظ وحدت و انسجام ملی بین مذاهب اسلامی» که مرتبط با حوزه امنیت ملی است، اشاره نمود. از این رو در پژوهش حاضر که از نوع توصیفی بوده و به روش تحلیلی-توصیفی انجام گردیده است، سعی شده است تا به تبیین قلمرو جرم‌انگاری در حوزه امنیت مرتبط با مسایل اعتقادی و عبادی در نظام جمهوری اسلامی ایران پرداخته شود. از این رو در گفتمان نظام جمهوری اسلامی ایران: اولاً مطابق قانون اساسی سایر فرق و مذاهب اسلامی مورد حمایت و احترام است؛ دوماً نام گذاری میلاد پیامبر اکرم (ص) به عنوان هفته وحدت و نیز تأسیس مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در این راستاست؛ سوماً مطابق نظرات و فتاوی حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی «هرگونه گفتار یا رفتاری اگر در زمان حاضر بهانه ای به دست دشمن بدهد و یا موجب تفرقه بین مسلمین در جامعه اسلامی گردد، ضمن گناه کبیره بودن نیز شرعاً حرام اُکید است».

کلید واژه ها: جرم انگاری، حوزه امنیتی، امور اعتقادی، امور عبادی.

۱: این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان " قلمرو جرم انگاری در امور اعتقادی و عبادی در حقوق ایران و مصر " می باشد که توسط کیوان حیدرنژاد در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه نگارش یافته است.

۲: دانش آموخته دکترای حقوق جزا و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران- keyvan_heidarnejad@yahoo.com

۳: استادیار حقوق جزا و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران- b.pourghahramani@yahoo.com

۴: استادیار حقوق جزا و جرم شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران- jamal.beige@yahoo.com

۱: مقدمه

امروزه جوامع بشری از نظام‌های ارزشی متنوعی تشکیل یافته است. قوانین کیفری در حفظ ماهیت این ارزش‌ها میان اعضای جامعه اقدام می‌نمایند. طبق علم نظریه ارزش‌ها، نظام ارزشی جامعه مبتنی بر واقعیات و امور زیادی است که احتیاجات انسان را برآورده می‌کند. ارزش‌های مهم قابل احترام در جامعه می‌توان به ارزش‌های قدرت، ثروت، محبت، اخلاق، احترام به هم نوع، مهارت‌آموزی و از همه مهمتر به ارزش دین اشاره نمود. هریک از افراد در جوامع، به دنبال دستیابی به یک یا چند نوع از این ارزش‌ها هستند. از این رو اعمالی که برخلاف این ارزش‌ها به وقوع می‌پیوندد، به میزان اهمیت این ارزش در جامعه مورد نفرت قرار می‌گیرد. در کشورهای اسلامی نظام ارزش‌های دینی از جایگاه والایی برخوردار است، طوری که در نظام حقوقی این کشورها، سیاست کیفری سخت گیرانه ای برای اعمالی که در تضاد با این اصول و ارزش‌ها هستند، در نظر گرفته می‌شود. البته در بحث توسل به حقوق کیفری می‌بایست قلمرو جرم انگاری در امور اعتقادی و عبادی، حوزه حساس امنیت توجه شود. چرا که امنیت در دنیای امروزی نیازی بنیادین و پایدار است که برآورده شدن سایر نیازهای جمعی به وجود آن بستگی دارد. در این زمینه مولفه وحدت ملی بین مذاهب اسلامی که لازمه استمرار این فریضه واجب احترام به عقاید سایر ادیان و مذاهب اسلامی مورد اهمیت است. لذا در این پژوهش برآنیم ضمن تعریف مختصر از مفاهیم امور اعتقادی و عبادی به گفتمان جمهوری اسلامی ایران از منظر نظرات و فتاوی‌ای امام خمینی (ره) و حضرت آیت الله خامنه‌ای از جایگاه ولایت فقیه به مسئله لزوم حفظ وحدت ملی بین مذاهب اسلامی با ذکر مصادیقی از جرم انگاری در این حوزه ارائه گردد.

۲: امر اعتقادی

عقاید و اندیشه‌های بنیادی، پایه و اساس هر نظام ارزشی یا ایدئولوژی منسجم را تشکیل می‌دهد و آگاهانه یا نیمه آگاهانه در شکل‌گیری رفتار انسان‌ها اثر می‌گذارد. از این روی برای برقراری و تحکیم نظام ارزشی و رفتاری اسلام باید مبانی عقیدتی آن که ریشه‌های این درخت تنومند بشمار می‌رود در دل‌ها پابرجا گردد تا همواره میوه‌های شیرین و گوارایش را بار آورد و سعادت و خوشبختی دو جهان را تأمین کند. لذا اعتقادات و باورها، پایه‌وبنیان هستند. عقاید در حکم پایه و اساس در دین اسلام محسوب می‌شوند. که ایمان به آن‌ها در تحقق اسلام ضرورت دارد، مانند ایمان به وحدانیت خداوند، معاد و نبوت حضرت محمد (ص)؛ که سه اصل مشترک در جهان اسلام محسوب می‌شود. اما فقهای امامیه علاوه بر این سه اصل مشترک اعتقادی، ایمان به امامت و عدل را نیز جزو امور اعتقادی خود می‌دانند که در اصطلاح به اصول مذهب معروف است. البته امور اعتقادی قابل تقسیم بندی در دو حوزه دیگر از اصول عقاید و فروع عقاید است.

۳: امر عبادی

امور عبادی همان دستورات و تکالیف عملی برعهده مکلفین در اسلام است که این تکالیف متناسب و برخاسته از اصول اعتقادی است. به عبارت دیگر فروع دین همان مسئولیت‌ها و باید‌ها و نبایدهایی که از طرف شارع بر عهده

انسان نهاده شده است (گلچین پور، ۱۳۹۴، ص ۲۵-۲۶). مصادیق امور عبادی یا همان فروع دین در اسلام عبارتند از: «نماز»؛ «روزه»؛ «حج»؛ «خمس»؛ «زکات»؛ «جهاد»؛ «امر به معروف»؛ «نهی از منکر»؛ «توکی» و «تبری».

۴: امنیت ملی

مفهوم امنیت امری ذهنی، محسوس و قابل درک است. گستره درک این مفهوم به اندازه تمام موجوداتی است که حیات خودآگاهانه دارند. هر مخلوقی که توانایی درک حیات خود را داشته باشد می‌تواند عدم حیات خود را نیز متصور شود، در نتیجه در برابر شرایطی که به عدم حیات منجر میکند. این مقاومت را می‌توان به عنوان تلاش برای رفع تهدیداتی تعریف کرد که به نابودی حیات منجر می‌شوند. لذا امنیت به عنوان ابزاری برای حفظ، تداوم و ارتقاء حیات برای او قابل درک است. چنانچه مانده نیز بدان تصریح می‌کند: «امنیت کامل و حقیقی قابل وصول نیست، بلکه انسان‌ها همواره تلاش می‌کنند تا تحت شرایط بالقوه معارض با امنیت تا سر حد امکان امنیت افزایش پیدا کند» (ماندل، ۱۳۷۷، ص ۴۵). مولار معتقد است امنیت می‌تواند در سه شکل ملی، اجتماعی و انسانی مطرح شود که در شکل امنیت ملی مقام مرجع دولت بوده و تهدیدات شامل حاکمیت و قلمرو آن است. امنیت ملی اصطلاحی است که معمولاً در متون سیاسی، اجتماعی به کار می‌رود. این اصطلاح در عین اهمیت، دارای ابهام است و همچون برخی از مترادف‌های خود به آسانی قابل تفسیر نیست. امنیت ملی پس از جنگ جهانی دوم در معنای وسیعی بین ملل مختلف به کار رفته است، معنای روشن آن حفظ مردم یک کشور و سرزمین در مقابل حمله فیزیکی است و به مفهوم «دفاع» بکار رفته و در معنای وسیع‌تر بر حفظ منافع حیاتی، سیاسی و اقتصادی و فقدان تهدید نسبت به ارزش‌های اساسی و حیاتی یک دولت اطلاق می‌شود (ره پیک، ۱۳۷۷، ص ۱۳۰). بدون شک امنیت بعنوان یک مفهوم به هدفی نیاز دارد که به آن استناد نماید و ضرورت وجودی آن را توجیه کند. زیرا بدون پاسخ به این سوال که امنیت برای چه؟ این ایده هیچ معنایی ندارد. هدف مرجع امنیت ملی را دولت تشکیل می‌دهد و در نظام بین الملل، دولت دارای حاکمیت، واحد استاندارد امنیت ملی قلمداد می‌گردد (بوزان، ۱۳۷۸، ص ۳۴). دولت‌ها واحدهای سیاسی- اجتماعی در قلمروهای سرزمینی خاص هستند. دولت‌ها دارای پایگاه مادی شامل جمعیت و سرزمین و نهادهایی هستند که آنها را هدایت کرده و مدیریت کنند. با این همه، از جمع این سه امر دولت پدید نمی‌آید چرا که عامل دیگری که باعث می‌شود دولت به منزله موجودیتی مجزا در آید «حاکمیت» است. حاکمیت عنصری حیاتی است که دولت را از همه واحدهای اجتماعی دیگر جدا می‌کند. حاکمیت به زبان ساده به معنی حکومت بر خود یا خودگردانی است. به این معنا که هیچ قدرت و اقتداری فراتر از آن نیست و بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در بین مردم و در قلمرو سرزمینی، دولت است (بوزان، ۱۳۷۸، ص ۸۸). از آنجا که امنیت ملی به رابطه دولت با محیط خود مربوط است تهدیدات امنیت ملی نیز معطوف به اجزای گوناگون دولت خواهد بود. کلیه تجاوزات به قلمرو و سرزمین دولت ملی که مرزهای آن به رسمیت شناخته شده و همچنین کلیه اقداماتی که موجب اخلال و نابسامانی در حاکمیت دولت بعنوان بالاترین مرجع تصمیم‌گیری و اختیارات کشوری گردد، جزو تهدیدات امنیت ملی شناخته می‌شود (کووتیز، ۱۳۷۸، ج ۲).

۵: اهمیت مولفه «لزوم وحدت ملی بین مذاهب اسلامی» از منظر حوزه امنیت

امنیت یکی از موضوعات پیچیده اجتماعی است که علی رغم تصور عمومی مبنی بر یکپارچه بودن آن از مولفه‌های متعددی ساخته شده است. اهمیت امنیت به اندازه‌ای است که غالب افراد جامعه در مقایسه با دیگر نیازهای ضروری و حیاتی، اولویت را به تامین امنیت می‌دهند. از دیدگاه مقام معظم رهبری امنیت ملی مفهومی چند وجهی و سیال دارد که دارای مولفه‌های متعدد است که هر کدام از این مولفه‌ها اهمیت بسیار زیادی برای حفظ اقتدار و امنیت ملی کشور دارد. از جمله این مولفه‌ها می‌توان به چهار مولفه اصلی یعنی «خودکفایی و استقلال اقتصادی»، «وحدت و همبستگی ملی» (ذوالفقاری، ۱۳۹۱، ص ۵)، «قدرت دفاعی و نظامی»، «رهبری و ولایت فقیه» اشاره نمود (موسوی خامنه‌ای، ۱۳۹۸). مولفه وحدت و ملی از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای در بحث امنیت ملی کشور دارد. علت این امر به دلیل وجود قومیت‌های مختلف با ادیان و مذاهب متفاوت در سرتاسر کشور است. از این رو باید از هر سخن و عقیده و عملی که وحدت ملی کشور را در معرض آسیب و خدشه و نگرانی قرار دهد می‌بایست پرهیز شود. اختلاف در سلیقه‌ها، نظارت و عقاید نباید شیرازه وحدت ملی را در معرض فروپاشی قرار دهد و همه باید مراقب باشند تا مبدا اختلافات سیاسی، مذهبی و قومی در کشور قد علم کند و وحدت ملی را نشانه رود. بنابراین در دنیای امروز که از هر مجلسی فقط با یک گوشی همراه می‌توان انواع تصاویر و فیلم ذخیره کرد، قطعاً موجب وهن شیعه است که از گفتار و رفتارهای سخیف و نازل به نام شیعه‌گری در سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی منتشر شود. علاوه بر آن متاسفانه امروزه سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی و ماهواره‌ای در کشور انگلستان به وجود آمده است که به نام شیعه انگلیسی شناخته میشوند. چرا که از بودجه خزانه‌داری این کشور ارتزاق می‌کنند. این شبکه‌ها و سایت با نام و عنوان شیعه به بزرگان و مقدسات مورد اعتقاد سایر فرق اسلامی توهین و بدگویی می‌کنند. و با این کارشان تخم نفاق و اختلاف را در بین مسلمانان پخش می‌کنند و به عبارت دیگر نقش جاده صاف کن برای حضور و نفوذ دشمن در بین کشورهای اسلامی را دارند. و اینگونه تشیع مصداق بارز انحراف است. چراکه این امر سبب شده است که همین بهانه تبدیل به چماقی در دست تروریست‌های امثال گروهک ریگی و عناصر سلفی وهابی شده است. به همین خاطر است داعش شیعیان را دشمنان نزدیک و غرب را در اولویت دوم خود قرار داده و بی گناهان بسیاری را به همین بهانه می‌کشد. از این رو در اینگونه موارد ایجاب می‌نماید که حاکمیت در اسرع وقت ورود پیدا کرده و با کسانی که منحل وحدت و امنیت ملی هستند برخورد جدی و قاطع نماید. لازم به توضیح است برای توجیه مداخله حاکمیت در این زمینه می‌توان به اصول «ضرر» و «ایجاب مصلحت عمومی» اشاره نمود.

بر پایه اصل «ضرر» که یکی از اصول مهم جرم‌انگاری در تمامی نظام‌های کیفری عرفی و نیز قدیمی‌ترین اصل موجه ساز برای نقض آزادی اراده و دخالت در جامعه از طریق جرم‌انگاری است، حکومت تنها در صورتی مجاز به مداخله در رفتار آزاد شهروندان و نقض اراده آزاد آنان است، که این امر برای رفع اضرار به غیر یا جلوگیری از ایجاد آن ضروری باشد. بر اساس اصل ضرر هرگاه زیان مسلم یا خطر زیان مسلمی نسبت به فرد یا اجتماع در کار باشد، عمل فرد از دایره آزادی بیرون می‌رود و وارد میدان «اخلاق یا قانون» خواهد شد و بنا به درجه آن قابلیت جرم‌انگاری را نیز می‌یابد. اما به بهانه جلوگیری از ایراد خسارت‌های احتمالی، حق مسلم فرد در داشتن آزادی، قابل تضییع نیست (استوارت، ۱۳۶۳، ص ۱۹). در همین زمینه از کتاب فایده‌گرایی میل نقل شده است که: «انسان می‌تواند اشتراک منافع میان خود و اجتماع انسانی که او جزئی از آن است، ببیند به گونه‌ای که هر رفتاری که امنیت جامعه را در کل تهدید کند، برای خود او نیز تهدید کننده باشد» (محمودی جانکی، ۱۳۸۲، ص ۱۱). بنابراین نیازی نیست برای جرم‌انگاری

چنین اعمالی اصل تکمیلی دیگری را مطرح نمود، بلکه می‌توان با تغییر دیدگاه نسبت به ضرر، آن را به ضررهای معنوی که به نوعی از بین برنده نظم و آسایش عمومی اند، توسعه داد. اصل ضرر چنانچه تنها به ضررهای مادی محدود نشده و ضررهای معنوی را نیز شامل شود، دیگر ضرورتی به طرح اصل مزاحمت نمی‌باشد (رستمی، ۱۳۹۳، ص ۷۱). لذا اهانت به مقدسات دینی و اعتقادات قومیت‌ها موجب ضرر به منافع حیاتی و آسیب به جامعه و امنیت ملی می‌شود. اهانت به مقدسات دینی باعث جریحه‌دار شدن احساسات پیروان آن دین شده و در صورت نبود اهرم‌های کنترلی و بازدارنده، می‌تواند باعث اقدامات متقابلی از جانب پیروان آئین مورد اهانت شود. این امر که از خشونت در گفتار شروع شده ممکن است به خشونت در رفتار و رفتارهای افراط‌گرایانه منجر و به نوبه خود می‌تواند نظم عمومی جامعه را مختل و امنیت و آسایش عمومی را خدشه‌دار کند. در واقع به سبب اهمیت بالای سلامت جسمی، روانی و معنوی افراد بشر در تمام نظام‌های حقوقی اعم از دینی و غیر دینی، شدیدترین برخوردها با جرایمی می‌شود که به این سلامت خدشه وارد آورند. به همین دلیل با توهین کننده به مقدسات یک دین، که احساسات پیروان دین مورد نظر را جریحه دار کرده و به دنبال آن باعث ضرر به امنیت ملی و آسیب جامعه شده نیز باید برخورد جدی شود. اصل دیگری است که می‌تواند ملاک برای مداخله حاکمیت به صورت جرم انگاری در برخورد با اهانت کنندگان به مقدسات دینی و ناقضان امنیت ملی قرار گیرد، اصل ایجاب مصلحت عمومی است. مطابق این اصل مصلحت‌هایی که فرد فی نفسه به خاطر آن که عضو یک جمع یا کلیت سیاسی است، واجد آن می‌شود. در واقع مصلحت عمومی به دنبال تعدیل مصلحت‌های فردی، به گونه‌ای که بهترین نتیجه را برای جمع به دنبال داشته باشد، مربوط است (معینی علمداری، ۱۳۷۸، ص ۳). مصلحت عمومی زمانی موضوعیت می‌یابد که بپذیریم بالاتر از مصلحت خصوصی افراد مصلحت کلی تری وجود دارد. چنین تصویری ضرورتاً به اقتدار گرایی یا غفلت از مصالح جزئی نمی‌انجامد زیرا این دو قابل جمع هستند و می‌توان بین این دو سازش برقرار کرد. هنر سیاست‌مداران و سیاست‌شناسان رسیدن به چنین وضعیتی است و نیز محدود کردن مصلحت خصوصی توسط مصلحت عمومی به معنای حذف مصلحت‌های جزئی نخواهد بود. چه بسا مصلحت خصوصی با رعایت مصلحت عمومی شانس بقایای بیشتری داشته باشد (معینی علمداری، ۱۳۷۸، ص ۸). در جرم انگاری بر اساس مصلحت، محدود کردن آزادی‌های فردی به منظور حفظ و حراست از منافع جمعی مورد نظر است. بر این اساس به نظر می‌رسد سیاست جنایی طراحی شده بر اساس مصلحت و خیر عمومی باید در پی تقویت کرامت انسانی باشد. در این صورت موضوع تعارض حق و مصلحت مطرح می‌شود که این خطر و آسیب وجود دارد که آزادی‌های شهروندان در قبال اصل ذهنی و قابل تفسیر به نام مصلحت قربانی شوند. به تعبیر دیگر حق رقیب در اینجا و موضوع بحث ما آزادی‌های فردی و از جمله آزادی بیان و گردش آزاد اطلاعات است که با مصلحتی عام که جلوگیری از خدشه وارد شدن به احساسات مذهبی و دینی پیروان ادیان است، تعارض پیدا می‌کند. محدود شدن بهره‌مندی از آزادی بیان و عقیده به مواردی که مستلزم توهین به اعتقادات دینی یا مقدسات ادیان و پیروان آن نباشد، از سویی حرمت نهادن به پیروان ادیان، مانع ایجاد نفرت و کینه مذهبی است و از سوی دیگر می‌تواند مانع اختلال در امنیت داخلی و خارجی کشور شود و برخورد مناسب و بازدارنده با توهین کننده، آرامش را به پیروان مذهب مورد اهانت بازگردانده و از برهم خوردن امنیت کشور جلوگیری می‌کند. لذا همین ملاحظات است که جرم اهانت به مقدسات دینی را در دسته جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی قرار می‌دهد که جرم انگاری بر اساس مصلحت یا منفعت عمومی است (توکلی و همکاران، ۱۳۹۴، ص ۶۰-۶۵).

۶: گفتمان نظام جمهوری اسلامی ایران

از مسایل بسیار مهمی که در حوزه امنیتی امور اعتقادی و عبادی می توان مطرح نمود موضوع وحدت امت اسلامی است که این موضوع در آیات قرآن کریم و نیز احادیث و روایات مکرر معصومین (ع) بدان تأکید شده است؛ قرآن کریم در این باره می فرماید: «به ریسمان خدا چنگ بزنید و پراکنده نشوید» (آل عمران: ۱۰۳). بنابراین وحدت اسلامی از مهمترین آموزه ها و اهداف از صدر اسلام تا کنون بوده است که در طول تاریخ پیامبر اسلام و نیز امامان معصوم همچون امام علی (ع) و امام حسن (ع) در طول امامت و رهبری شان بر امت اسلامی برای حفظ این فرضیه واجب الهی از حق خود گذشته و سکوت اختیار نموده تا تفرقه در بین مسلمانان ایجاد نشود. بر این اساس است که در گفتمان نظام جمهوری اسلامی ایران با تأسی از این آموزه های گرانها بر حفظ وحدت اسلامی بین مسلمانان اهمیت زیادی داده شده است. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، حفظ وحدت اسلامی از رویکردهای اساسی جمهوری اسلامی ایران قرار می گیرد به طوری که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تمام مذاهب اسلامی مورد حمایت و احترام است و پیروان هر یک از مذاهب اسلامی از آزادی کامل در برگزاری مراسمات مذهبی برخوردار بوده و همچنین در بحث احوال شخصیه مستقل و تابع احکام مذاهب خود هستند. همچنین نامگذاری ایام فرخنده میلاد پیامبر اکرم (ص) به عنوان هفته وحدت و تأسیس مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی از اقدامات موثر انقلاب اسلامی ایران در راستای اتحاد بین مذاهب مختلف اسلامی است. از نگاه جمهوری اسلامی ایران اتحاد بیشتر در بین مسلمانان سبب عزت و سربلندی و تضعیف دشمنان امت و دولت های اسلامی در دنیا شود، از این روز نامگذاری آخرین جمعه ماه مبارک رمضان به نام روز قدس در راستای این هدف است، چرا که این امر سبب می شود رژیم جعلی صهیونیستی که از مهمترین دشمنان امت اسلامی به شمار می روند، هیچگاه به خواسته خود که همان تصرف سرزمین های میان رودخانه نیل تا رودخانه فرات است، دست نیابد. البته در گفتمان انقلاب اسلامی وحدت را در بین پیروان مذاهب اسلامی از جمله شیعه و سنی پی می گیرد و هیچگاه به دنبال وحدت با وهابیت و سلفی گری نیست چراکه اعتقاد ناپسند برادر کشی از دل تفکرات انحرافی سلفی ها خارج شد و اکنون گروههای تروریستی و تکفیری به ویژه داعش، زشت ترین جنایات را انجام می دهد و با نام خدا و پیامبر اکرم دست به کشتار فجیع مسلمانان اعم از شیعه و سنی زده است(صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. سرویس برون مرزی، ۱۳۹۸).

۱-۶: امام خمینی (ره)

وحدت اسلامی یکی از مهمترین دغدغهها و رسالت های جامعه اسلامی است چرا که ثمرات وحدت علاوه بر اینکه باعث استقلال کشورهای اسلامی از دولت های استعمارگر می شود باعث نمایش قدرت عظیم مسلمانان در جهان و ارتقای وضعیت مسلمانان خواهد شد. این در حالی است دولت های غربی و استعمارگر که همواره به منابع جهان اسلام چشم طمع داشتند تلاش فراوانی برای عدم تحقق این وحدت بکنند کاری که تاکنون موفق بوده اند و علاوه بر اینکه مانع بزرگی در تحقق وحدت بوده اند باعث شده اند که نفرت و کینه میان مسلمانان به جای عطوفت و برادری باشد. امام خمینی (رحمه الله) با درک این اهمیت و ضرورت به عنوان یکی از مهمترین و تاثیرگذارترین شخصیت های مسلمان

قرن معاصر همواره برای تحقق وحدت تلاش کرده است. اهتمام ایشان به امر وحدت باعث شده است که مسأله وحدت یکی از مهمترین مفاهیم موجود در طول زندگی ایشان باشد (حقیر مددی، ۱۳۹۵، ص ۱). در دیدگاه تکلیف گرای امام، اصولاً اقدام سیاسی یک تکلیف شرعی است. از این رو در بسیاری از موارد مشارکت های سیاسی؛ مانند شرکت در انتخابات یا تأیید نظام به واسطه گردهمایی و راهپیمایی و... که عموماً در دیدگاه یک اندیشمند سیاسی از «حقوق» مردم است، از دیدگاه امام تکلیف و وظیفه مردم نیز هست. ایشان عدم توجه به وحدت و ترک آن را در زمره «گناه کبیره» و «جرم بزرگ» می‌شمارد: «اگر چنان چه در یک وقتی هم یک همچو مطلبی واقع شود، آن هم یک جرم است. امروز مسأله تضعیف وحدت جرم بسیار بزرگی است» (موسوی خمینی، ۱۳۷۸، ج ۱۲، ص ۱۱۸). این مسأله موجب گردید که امام در بسیاری از موارد که مطلب یا کاری که با دیدگاه های ایشان سازگاری نداشت، ولی مسئولین و صاحب نظران امور مملکتی بر آن اتفاق نظر داشتند، به خاطر حفظ وحدت و جلوگیری از تفرقه و اختلاف بیشتر سکوت اختیار نمایند و حتی زمینه ی اتحاد را فراهم آورند. ایشان می فرمایند: «البته ما نمی توانیم از نفسانیت خودمان به طور مطلق جلوگیری کنیم، ما همچو قدرتی نداریم، اما قدرت این را داریم که جلوی خودمان را بگیریم که اظهار نکنیم. قدرت نداریم اگر با یک کسی واقعا مخالفیم، مخالفت را در قلبمان هم نداشته باشیم، اما قدرت این را داریم که در مقام عمل اظهار نکنیم» (موسوی خمینی، ۱۳۷۸، ج ۲۰، ص ۷۲-۷۴). امام نسبت به وحدت اسلامی یک نگاهی راهبردی داشت. چراکه معتقد بود که عامل وحدت علاوه بر حفظ قدرت و انسجام ملی سبب حفظ منافع ملی از غارت خواهد شد. ایشان وحدت مسلمانان را درخت استوار و محکمی می دانست که میوه های آن پیروزی مسلمانان، نابودی دشمنان، شکوفایی و پیشرفت کشورهای اسلامی بود. ایشان وحدت را ضامن بقای مسلمانان معرفی می کرد. از این رو اندیشه شکل گیری و تحقق امت واحده اسلامی بر بنیان اعتقادی اسلامی، از دیرباز مورد اهتمام و تأکید مصلحان دینی و پیشگامان نهضت اسلامی قرار داشته است. استراتژی وحدت حول محوریت امت واحده اسلامی، در اندیشه سیاسی-دینی امام خمینی از جایگاه بلندی برخوردار می باشد. رابطه عمیق و همه جانبه اعتقادی و دینی میان نهضت های اسلامی موجب شد که امام خمینی از طریق ترویج و اشاعه تزار امت واحده اسلامی، انقلاب اسلامی ایران را با نهضت های اسلامی جهان پیوندی استوار و ناگسستنی بخشیده و تحقق این ایده را کارسازترین استراتژی در مبارزه با جهان خواران و نیل به پیروزی عنوان نمایند.

۶-۲: امام خامنه‌ای

آیت الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی، همچون امام خمینی (ره) نگاهی استراتژیک به مقوله وحدت دارند. ایشان وحدت را یکی از مسائل اساسی و مورد نیاز دنیای اسلام دانسته و به مسلمانان تأکید می کنند که منظور از اتحاد این نیست که همه دارای یک سلیقه و یک مذاق باشند؛ بلکه اتحاد بدان معناست که سلیقه‌های گوناگون در کنار یکدیگر قرار گیرند و منافع مسلمانان را بر نفسانیت‌های شخصی مقدم بدانند. رهبر انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید: ما به فرقه‌های عالم اسلام نمی‌گوییم از عقاید مخصوص فرقه‌ی خود دست بکشید و عقاید فرقه‌ی دیگر را قبول کنید؛ اما به همه‌ی مسلمین می‌گوییم در میان ما موارد مشترک، بیشتر و مهم‌تر و اساسی‌تر از موارد اختلاف است. دشمنان ما روی موارد اختلاف تکیه می‌کنند؛ ما برعکس باید مواضع مشترک را تقویت کنیم و نگذاریم دشمن بهانه به دست آورد و با تفرق ما، نقطه‌ی فشار روی پیکر امت اسلامی را پیدا کند. آیت الله خامنه‌ای داشتن بصیرت و آگاهی نسبت به رفتارهای

تفرقه افکنانه ی دشمنان را که برهم زنده ی وحدت است، برای هر مسلمان لازم و ضروری می‌دانند. ایشان در این باره می‌فرمایند: «غرب و آمریکا تلاش دارند تا تحت عناوین شیعه و سنی، قومیت‌ها و ملیت‌ها میان مسلمانان ایجاد اختلاف کنند، بنابراین همه باید هوشیار باشند و مسائل را با این دید مورد بررسی قرار دهند و نسبت به آن‌ها موضع گیری کنند» (سرویس برون مرزی صدا و سیما ی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۸). ایشان پیرامون حرمت اهانت به نمادهای اهل سنت و همسران پیامبر فتوایی را بدین شرح صادر نمودند: «اهانت به مقدسات اهل سنت و عایشه همسر پیامبر اکرم (ص) و همچنین اهانت به همسران سایر پیامبران خصوصاً همسران پیامبر اسلام حرام شرعی است». این فتوا در پاسخ به استفتایی از سوی جمعی از علمای شیعه منطقه احساء عربستان سعودی به دنبال اهانت های یک روحانی کویتی به نام یاسر الحیب به عایشه صادر شد. سؤال کنندگان در این استفتاء خواستار ارائه نظر فقهی آیت الله خامنه ای پیرامون توهین صریح و بدگویی به عایشه در برخی شبکه های ماهواره ای و اینترنتی شده بودند. از این رو مطابق نظر رهبر انقلاب اسلامی هرگونه گفتار یا کردار و رفتاری که در زمان حاضر سوژه و بهانه به دست دشمن بدهد و یا موجب اختلاف و تفرقه بین مسلمین گردد، شرعاً حرام اکید می‌دانند؛ بنابراین مومنین از کارهایی که به هر حال سودی ندارد، بلکه ضرر دارد و موجب اختلاف بین مسلمان‌ها می‌شود و موجب برادرکشی بین مسلمانان می‌شود یا موجب وهن مذهب هست یا به نحوی توهین به مقدسات سایر مذاهب اسلامی است ان‌شاءالله بپرهیزند که این عمل جایز نیست» (پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای، ۱۳۹۸). در این قسمت به ذکر چند مورد از نظرات امام خامنه ای در این زمینه مورد اشاره قرار می‌گیرد:

ا- اجتماع با شکوه مردم سقز (۱۳۸۸/۰۲/۲۹): هوشیاری در مقابل توطئه ایجاد اختلاف شیعه و سنی مسئولین و مردم باید هوشیار باشند. و لذا اهانت به مقدسات شیعه یا سنی، خط قرمز نظام است و هیچکس چه شیعه و چه سنی، حق ندارد با غفلت یا از روی تعصب این خط قرمز را نادیده بگیرد و خواسته یا ناخواسته، به بهترین ابراز دشمن تبدیل شود.

ب- دیدار هزارن نفر از اقشار مختلف مردم (۱۳۸۶/۱۰/۰۸): رهبر انقلاب، با اشاره به لزوم هوشیاری در مقابل فعالیتهای پیچیده دشمنان امت اسلامی برای تزریق ویروس تفرقه و اختلاف افزودند: درس بزرگ غدیر مبارزه با اختلاف و تفرقه است و برای تحقق این درس مهم پیروان مذهب اسلامی، باید از تعرض و اهانت به مقدسات یکدیگر و تحریک مسائل حساسیت برانگیز پرهیز کنند و همانگونه که در پیام حج بیان شد با هوشیاری و وحدت، برنامه استکبار را برای «ایجاد تفرقه مذهبی و درگیری میان شیعه و سنی» ناکام بگذارند.

ج- دیدار علماء، روحانیون منطقه کردستان (۱۳۸۸/۰۲/۲۳): عده ای در لابلای بعضی سخنرانی‌ها و برخی کتاب‌های شیعی بدنبال پیدا کردن احتمالی اهانت به مقدسات اهل سنت هستند تا آنها را به شیعیان بدبین کنند اما آحاد ملت بویژه علمای شیعه و سنی باید با درک عمیق توطئه های پیچیده مخالفان اسلام، در مقابل تحریکات پنهان و آشکار دشمن بایستند و اجازه ندهند تفرقه و اختلاف و سوءظن، وحدت و همدلی و همکاری صمیمانه موجود را خدشه دار کند.

د- دیدار شاعران و مداحان اهل بیت (۱۳۹۳/۰۱/۳۱): معظم له آسیب زدن به وحدت و اختلاف افکنی میان شیعه و سنی را یکی دیگر از مصادیق کفران نعمت دانستند و افزودند: بارها تکرار کرده ایم که در جلسات دینی نباید به کینه

ورزیهای مذهبی دامن زد، زیرا مثل روز روشن است که اختلاف افکنی بین مسلمانان، همچون شمشیری در دست دشمنان اسلام، مقصود آنان را برآورده می‌کند» (پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸).

۳-۶: نظام حقوقی ایران

همانطوری که در مطالب پیشین گفته شد یکی از مولفه های اصلی در حوزه امنیت ملی «وحدت در بین مذاهب اسلامی» است. از این رو در نظام جمهوری اسلامی ایران به موجب قانون اساسی همه مسلمانان یک امت واحد هستند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه اعتدال و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد (اصل یازدهم). لذا احکام و ارزش های اعتقادی و عبادی شریعت اسلام از جایگاه والایی برخوردار است به طوری که دین رسمی، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم های مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاهها رسمیت دارند (اصل دوازدهم). همچنین ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیتهای دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند (اصل سیزدهم). بنابراین در نظام های حقوقی دنیا به منظور حفظ وحدت و انسجام ملی، حاکمیت ها رفتارهایی که مخل نظم و امنیت ملی هستند، با عنوان جرمی مستقل یا تحت عناوین جرایم علیه امنیت و مصالح کشور جرم انگاری می نمایند. از این رو در نظام کیفری ایران، ارزش های اعتقادی و عبادی شریعت اسلام از جایگاه والایی برخوردارند. طوری که مقنن با تعیین جرایم خاصی و با مجازات مشخص در حمایت از این ارزش ها برآمده است. از جمله این جرایم می‌توان به «سب النبی»؛ «توهین به مقدسات اسلام» و «تبلیغ علیه نظام» اشاره کرد.

۱-۳-۶: سب النبی

سب در لغت به معنای شتم و دشنام و فحش دادن با جملات انشایی است (معین، ۱۳۷۵، ص ۱۸۱۴). و بر اساس نظرات فقها معنی سب ترجمه دقیق فقها در مواد «۲۶۲»^۱ و «۵۱۳» قانون مجازات اسلامی است (خوئی، ۱۴۰۷ ق، ص ۸۳). از مجموع آیات و روایات وارده پیرامون سب و حداقل فهم مشترک فقها و علمای حقوق راجع به آن به دست می آید که برای تحقق جرم سب لازم است که سب متوجه پیامبر اسلام یا ائمه باشد (خوانساری، ۱۴۰۵ ق، ص ۱۰۹). و با الفاظی که دلالت بر دشنام یا ناسزا گویی است، واقع شود و الفاظ دشنام آمیز به پیامبر، شرط تحقق این گناه است؛ قدر متیقن از این دو ماده مذکور و با لحاظ تفسیر قوانین به نفع متهم و قاعده درء، دلالت بر تحقق جرم سب النبی با استعمال الفاظ دشنام آمیز دارد و قاتل، قبل از قتل سب کننده، شخصاً خودش سب پیامبر یا ائمه را از وی شنیده باشد (منتظری، ۱۴۱۳ ق، ص ۵۶۰). در جرم سب النبی (ص) یا ائمه (ع) هم قصد عام استفاده از لفظی که دلالت بر ناسزا یا دشنام کند و همینطور قصد خاص تحقیر و تذلیل نیز باید وجود داشته باشد؛^۲ بنابراین اگر فردی در محفل

۱- «هرکس پیامبر اعظم (ص) و یا هر یک از انبیاء عظام الهی را دشنام دهد یا قذف کند سبب النبی است و به اعدام محکوم می‌شود».

۲- «هرگاه متهم به سب ادعاء نماید که اظهارات وی از روی اکراه، غفلت، سهو و یا در حالت مستی یا غضب یا سبق لسان یا بدون توجه به معانی کلمات و یا نقل قول از دیگری بوده است، سبب النبی محسوب نمی‌شود».

علمی، تنها از باب ردّ شبهه یا در پاسخ به شبهه ایجاد شده، الفاظ حاکی از سبّ به پیامبر(ص) یا ائمه (ع) را بیان نماید، مشمول حکم سبّ النبی (ص) یا ائمه (ع) نمی شود؛ زیرا چنین شخصی، قصد ناسزاگویی و تحریک احساسات جمعی را نداشته و تنها از باب مباحث علمی به بیان مطالب پرداخته است. در خصوص حکم سبّ پیامبر(ص) یا ائمه (ع)، برخی فقهای شیعه، ادعای اجماع به هدر بودن خون سبّ نبی (ص) یا ائمه (ع)، اعم از مسلمان و غیر مسلمان را دارند؛ البته برخی، علت این حکم را در کافر شدن وی دانسته اند و بعضی نیز، سبب قتل سبّ را ارتداد او می دانند و برخی بر اساس آیات قرآن کریم بر این که احترام و کرامت نبی (ص) و ائمه (ع) بر مسلمانان لازم است، قتل سبّ کننده را واجب می دانند، هر چند این تعبیر در کلام فقها تحت عنوان جواز آمده است؛ ولی فقهای هم هستند که معتقدند اگر سبّ کننده، کافر باشد، نظر بر قتل وی ندارند و فقط مسلمان مستحق قتل می شناسند ولی در هر حال، سبّ کننده به قتل می رسد و سبب قتل وی هم در آموزه های فقهی و قانون ایران، مهدور بودن خونس که سعی در مقابله با نبی یا ائمه دارد(شاکری و غلام نژاد، ۱۳۸۹، ص ۱۰۱-۱۰۳).

۶-۳-۲: توهین به مقدّسات اسلام

اهانت به مقدّسات یکی از مسائل بسیار مهم در فقه و جوامع اسلامی است. مقدّسات دینی افراد، اشخاص، مفاهیم، نهادها و نمادهای مورد احترام باورمندان دینی است که اهانت به آن ها موجب برانگیختگی عاطفی اعضای آن جامعه شده و حتی می تواند زمینه ساز رفتارهای افراطی و مخاطرات جدی در سطوح امنیت ملی و بین المللی شود. مقدّسات شامل مواردی است که مورد احترام جامعه اسلامی است و آن ها عبارت است از: خداوند متعال، قرآن کریم، پیامبر اکرم (ص)، ائمه اطهار (ع)، مکان ها و زمان های مقدّس، ولی فقیه، مراجع عظام، مومنان و بطور کلی تمام اشخاصی که از هر گونه ناپاکیزگی منزه بوده و رعایت حرمت آن ها ضرورت دارد. در حقوق کیفری ایران تا قبل از استقرار نظام جمهوری اسلامی، سخنی از توهین به مقدّسات اسلام یا سایر ادیان نبود ولی در ماده ۱۳ لایحه قانونی مطبوعاتی مصوب سال ۱۳۳۴، انتشار مقاله ای «مضر به اساس دین حنیف اسلام» جرم تلقی شده بود.^۳ پس از پیروزی انقلاب اسلامی با تصویب قانون مطبوعات در سال ۱۳۶۴، جرم «توهین به مقدّسات اسلامی» در ماده ۲۶ این قانون پیش بینی شد.^۴ در تحولات تقنینی بعدی و با مورد توجه قرار دادن دیدگاه های فقهی در جرم تلقی کردن اهانت به مقدّسات اسلامی، در قانون تعزیرات سال ۱۳۷۵ و نیز قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲، قانون گذار ضمن تغییر ادبیات خود از جهت توصیف مجرمانه و پاسخ کیفری، پا را فراتر نهاده و در ماده ۵۱۳^۵ علاوه بر مقدّسات اسلامی، توهین به سایر انبیاء عظام الهی را نیز جرم تلقی کرده و به جهت نشان دادن اهمیت این جرم و این که ارتکاب آن می تواند موجب تهدید امنیت و آسایش عمومی شهروندان باشد، در قانون تعزیرات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ این بحث را ذیل مواد مربوط به امنیت و

تبصره: هرگاه سبّ در حالت مستی یا غضب یا به نقل از دیگری باشد و صدق اهانت کند موجب تعزیر تا ۷۴ ضربه شلاق است».

۳- «هر کس مقاله ای مضر به اساس دین حنیف اسلام انتشار دهد به یک سال تا سه سال حبس جنحه ای محکوم می شود».

۴- «هرکس بوسیله مطبوعات به دین مبین اسلام و مقدّسات آن اهانت کند، در صورتی که به ارتداد منجر شود حکم ارتداد در حق وی صادر و اجرا و اگر به ارتداد نیانجامد، طبق نظر حاکم شرع بر اساس تعزیرات با وی رفتار خواهد شد».

۵- «هر کس به مقدّسات اسلام و یا هریک از انبیاء عظام یا ائمه طاهرین (ع) یا حضرت صدیقه طاهره (س) اهانت نماید اگر مشمول حکم سبّ النبی باشد اعدام می شود و در غیر این صورت به حبس از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد».

آسایش عمومی کشور تعریف نموده است. البته در قانون مجازات سال ۱۳۹۲ تغییرات جدیدی در ادبیات قانون گذار و نوع پاسخ کیفری به این جرم دیده می شود ولی به هر حال تعیین مجازات تعزیری برای توهین به مقدسات حتی در صورتی که با وصف کیفری «سابّ النبی» قابل کیفر نیست، حاکی از این است که قانون گذار برای جلوگیری از آسیب و ضرری که ممکن است به سبب توهین به مقدسات دینی موجبات بر هم خوردن نظم و امنیت جامعه را فراهم کند، سیاست کیفری سخت گیرانه ای را داشته است؛ بطوری که به صورت هم زمان علاوه بر طرح این نوع از جرم به عنوان یک جرم مستوجب مجازات حد، آن را نیز در ذیل عنوان مجازات های تعزیری و بازدارنده آورده است.

۶-۳-۳: تبلیغ علیه نظام یا به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام

در سیره پیامبر اسلام (ص) و نیز اهل بیت (ع) توهین و اهانت حتی به دشمنان قسم خورده خویش جایگاهی ندارد. چرا که رهنمودها و کردارها و گفتارهای ایشان چراغی روشن و دلیلی بر صحت این موضوع است. لذا برای اثبات این امر می توان به سیره امام علی (ع) در برخورد با قاتلش «ابن ملجم ملعون» اشاره نمود. زمانی که حضرت در بستر بیماری بود به امام حسن (ع) سفارش فرمودند: «او را طعام و آب بده و دست و پای او را در زنجیر مکن، و با او رفیق و مدارا کن. چون من از دنیا بروم او را به یک ضربت قصاص کن و جسد او را به آتش مسوزان و او را مثله مکن که دست و پا و گوش و سایر اعضای او را نبری، که حضرت رسول اکرم فرمود که: زنهار مثله مکنید اگر چه سگ درنده باشد، و اگر شفا یابم من سزاوارترم به آن که او را عفو کنم زیرا که ما اهل بیت کرم و عفو و رحمتیم» (امیری پور، ۱۳۹۲، ص ۳۴۰). ولی متأسفانه بعضاً در برخی از مجالس تعدادی انگشت شمار از مداح نماها بجای روشن ساختن فلسفه قیام امام حسین (ع) و عاشورا و دلاوری های ایشان و یاران باوفایش گویا راهی بجز توهین به اصحاب رسول خدا (ص) ندارند. که این امر علاوه بر اینکه مطابق فتوای صریح مقام معظم رهبری حرام شرعی است، نیز می تواند دست مایه و بهانه ای برای ایجاد تفرقه میان اهل تسنن و شیعه باشد. لذا از آنجا که مطابق قانون اساسی آنچه که مسلم است دین رسمی کشور جمهوری اسلامی ایران، اسلام و مذهب اصلی آن تشیع و مذاهب چهارگانه اهل سنت دارای احترام کامل هستند و یقیناً از اسباب و لوازم احترام، توهین نکردن به اعتقادات ایشان است. بنابراین از آنجایی که اگر شیعه نمایی و به هر دلیلی نسبت به اعتقادات سایر مذاهب اسلامی بی حرمتی کند، کمترین نتیجه اش تفرقه و دو دستگی میان ملت و مردم کشور است و چه بسا ایجاد فتنه و آشوب بهمراه داشته باشد که مسلماً خلاف مصالح و امنیت داخلی و ملی کشور است. و همچنین از سوی دیگر اقدامات تند روهای مذهبی خارج از کشور در کشتار شیعیان که البته می تواند دامنه آن به داخل کشور نیز کشیده شود، لذا می توان این اعمال را مصداق عمل مجرمانه ماده ۶۵۰۰ قانون مجازات اسلامی دانست.

۷: نتیجه گیری

امنیت از نیازهای اساسی بشری به حساب می آید به طوری که سایر نیازهای آدمی بدون وجود امنیت برآورده نخواهد شد. امنیت یکی از موضوعات پیچیده اجتماعی است که علی رغم تصور عمومی مبنی بر یکپارچه بودن آن از

۶- «هر کس علیه نظام جمهوری اسلامی ایران یا به نفع گروه ها و سازمان های مخالف نظام به هر نحو فعالیت تبلیغی نماید به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد».

مولفه های متعددی از جمله مهمترین مولفه «حفظ وحدت و انسجام» بین مذاهب مختلف اسلامی است. از این رو در گفتمان نظام جمهوری اسلامی ایران:

الف- به موجب قانون اساسی دین رسمی، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند، و لذا همه مسلمانان یک امت واحده هستند.

ب- از دیدگاه امام خمینی (ره) وحدت اسلامی یک نگاه استراتژیکی و راهبردی است و از مهمترین دغدغه ها و رسالت های جامعه اسلامی به حساب می آید. طوری که ایشان عدم توجه به وحدت و ترک آن را در زمره «گناه کبیره» و «جرم بزرگ» می دانست.

ج- از دیدگاه امام خامنه ای: هرگونه گفتار یا کردار و رفتاری که در زمان حاضر سوژه و بهانه به دست دشمن بدهد و یا موجب اختلاف و تفرقه بین مسلمین شود، شرعاً حرام اکید است.

د- در نظام کیفری ایران، ارزش های اعتقادی و عبادی از جایگاه والایی برخوردارند. به طوری که با تعیین جرایم و مجازاتی مشخص در راستای حمایت از این ارزش ها اقدام نموده است. برای مثال می توان به جرایم «سبُ النبی» و «توهین به مقدسات اسلام» اشاره نمود.

بنابراین با توجه به اینکه توهین به ارزش ها و مقدسات ادیان و مذاهب مختلف اسلامی مورد حمایت قانون اساسی سبب بروز خشونت و رفتارهای انتقام جویانه احتمالی از سوی پیروان ادیان مورد اهانت می شود، اصل بر جرم انگاری نمودن این گونه رفتارها و اعمال سیاست کیفری سخت گیرانه است. چرا که این امر می تواند علاوه بر ایراد ضرر نسبت به سایر شهروندان، سبب صدمه و ضرر به امنیت داخلی و یا خارجی کشور نیز شود. همچنین به موجب اصل ایجاب مصلحت عمومی، مصلحت جزئی و شخصی افراد از قبیل گردش اطلاعات و آزادی بیانی که مستلزم نوعی توهین و بی حرمتی به سایر ادیان و یا مذاهب اسلامی است فدای مصلحت عمومی که همان حفظ نظم و امنیت عمومی است، خواهد شد. لذا هیچ یک از افراد حق توهین و اهانت به نمادها و مقدسات سایر ادیان و مذاهب اسلامی چه در امور اعتقادی و چه در امور عبادی حتی در قالب نقد در تمامی مجامع علمی، دینی، سیاسی، فرهنگی و غیره را ندارد. از این رو پیشنهاد می شود مجلس شورای اسلامی هرچه زودتر برای مجازات افرادی که اعمال تفرقه انگیزی مانند توهین به همسران یا صحابه پیامبر (ص) و نیز به نمادها و مقدسات اهل تسنن مرتکب می شوند، قانونی وضع کند و این گونه رفتارها را در زمره جرایم امنیتی قرار دهد.

فهرست منابع

قرآن کریم

الف- منابع فارسی

- استورات میل، جان (۱۳۶۳)، رساله درباره آزادی، ترجمه: جواد شیخ الاسلامی، چ سوم، تهران، مرکز انتشارات علمی فرهنگی.
امیری پور، احمد (۱۳۹۵)، تاریخ چهارده معصوم (ع)، قم، نشر ترنم.
بوزان، باری (۱۳۷۸)، مردم، دولت ها و هراس، تهران، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

بهرادی، محمدحسین (۱۳۹۳)، وحدت اسلامی از منظر امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، فصلنامه جبل‌المتین، دوره سوم، شماره هفتم.

توکلی، فاطمه؛ آقابابایی، حسین؛ شاه‌ملک‌پور، حسن (۱۳۹۴) مبانی دینی و اصول جرم انگاری توهین به مقدسات و چالش‌های فرارو، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال ششم.

حقیر مددی، جواد (۱۳۹۵)، اصول وحدت مسلمین از دیدگاه امام خمینی (ره) و کارکردهای آن در تقریب بین مذاهب اسلامی، رساله دکتری، دانشکده مذاهب، دانشگاه ادیان و مذاهب اسلامی.

خوانساری، سید احمد (۱۴۰۵ ق)، جامع المدارک فی شرح المختصر النافع، ج ۷، چ دوم، مکتبه الصدوق.

خوئی، سید ابوالقاسم (۱۴۰۷ ق)، تکمله المنهاج، بیروت، دارالزهرا.

ذوالفقاری، مهدی (۱۳۹۱)، «دفاع و امنیت ملی از نگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)»، گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

رستمی، هادی (۱۳۹۳)، جرم انگاری و کیفر گذاری در پرتو اصول محمود کننده آزادی در نظریه لیبرال، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال پنجم، ش اول.

ره‌پیک، حسن (۱۳۷۷)، امنیت ملی و تحدید حقوقی آن، فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش شماره ۲.

شاکری، ابوالحسن؛ غلام‌نژاد، یاسر (۱۳۸۹)، بررسی حکم قتل سبب‌النبی (ص) و ائمه اطهار (ع)، مجله فقه و مبانی حقوق اسلامی، ش ۱، سال چهل و چهارم.

کووتیز، مورتون و سی پی باک (۱۳۷۸)، امنیت ملی، در گزیده مقالات سیاسی-امنیتی، ج ۲، تهران، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

گلچین پور، مصطفی (۱۳۹۴)، ما در مورد اصول دین چه می‌گوئیم، چ اول، قم، ناشر مصطفی گلچین پور.

ماندل، رابرت (۱۳۷۷)، چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران.

محمودی جانکی، فیروز (۱۳۸۲)، مبانی، اصول و شیوه‌های جرم انگاری، رساله دکتری رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.

معین، محمد (۱۳۷۵)، فرهنگ فارسی (متوسط)، تهران، موسسه انتشارات امیر کبیر.

معینی علمداری، جهانگیر (۱۳۷۸)، پارادوکس‌های نظریه مصلحت عمومی، فصلنامه فلسفه، شماره ۸.

منتظری، حسینعلی (۱۴۱۳ ق)، الاحکام شرعی، قم، نشر تفکر.

موسوی خمینی، سید روح‌الله (۱۳۷۸)، صحیفه امام، ج ۲۰، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام.

موسوی خمینی، سید روح‌الله (۱۳۷۸)، صحیفه امام، ج ۱۲، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام.

منابع اینترنتی

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری (۱۳۹۷، اسفند ۱۰). سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. بازیابی شده از وب‌گاه: <http://www.leader.ir/fa/content/۵۲۶۴>.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری (۱۳۹۷، اسفند ۱۰). سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. بازیابی شده از وب‌گاه: <http://www.leader.ir/fa/content/۵۴۲۸>.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری (۱۳۹۷، اسفند ۱۰). سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. بازیابی شده از وب‌گاه: <http://www.leader.ir/fa/content/۱۱۶۸۷>.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری (۱۳۹۷، اسفند ۱۰). سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. بازیابی شده از وب‌گاه: <http://www.leader.ir/fa/content/۴۱۳۲>.

- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (۱۳۹۷، اسفند ۱۰). سخنان حضرت آیت الله خامنه ای. بازیابی شده از وب گاه:
<http://www.leader.ir/fa/speech/1903>
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (۱۳۹۷، اسفند ۲۲).
سخنان حضرت آیت الله خامنه ای. بازیابی شده از وب گاه:
<http://farsi.khamenei.ir/news/3905>
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (۱۳۹۷، اسفند ۲۲).
سخنان حضرت آیت الله خامنه ای. بازیابی شده از وب گاه:
<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36242>
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (۱۳۹۷، اسفند ۲۲).
سخنان حضرت آیت الله خامنه ای. بازیابی شده از وب گاه:
<http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=27988#100>
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (۱۳۹۷، اسفند ۲۲).
سخنان حضرت آیت الله خامنه ای. بازیابی شده از وب گاه:
<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36242>
- پایگاه سیرویس خبری برون مرزی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۷، اسفند ۲۰). گفتمان انقلاب اسلامی و اندیشه وحدت در جهان اسلام. بازیابی شده از وب گاه:
<http://parstoday.com/dari/news/uncategorised-i20527>
- پایگاه خبرگزاری فارس (۱۳۹۸، اسفند ۲۰)، مولفه های امنیت ملی. بازیابی شده از وب گاه:
<https://www.farsnews.com/news/13960431001971>

The Discourse of the Islamic Republic of Iran in the Area of Security with an Emphasis on the Component of “National Unity among the Islamic Schools

Keyvan Heidarnejad, Babak Pourgahramani & Jamal Beygi

Abstract

Today, human societies are comprised of a variety of value systems, including religious and belief systems. In the Islamic Republic of Iran's religious system, values have high status. Accordingly, the Islamic Penal Code can be named in this regard by criminalization and the imposition of independent punishment on some crimes such as "Saba al-Nabi", "insulting the sanctities of Islam" and "propaganda against the system or in favor of opposition groups". Other issues related to this case include the important and sensitive component of "preserving national unity and cohesion between Islamic religions" related to national security. Therefore, in this descriptive and analytical-descriptive study, the present study has attempted to explain the criminalization of security in the Islamic Republic of Iran. Hence, in the discourse of the Islamic Republic of Iran: Firstly, it is protected and respected in accordance with the constitution of other Islamic religions; secondly, the name of Prophet Muhammad (PBUH) as the week of unity and the establishment of the World Assembly of Approximation of Islamic Religions in this regard; Thirdly, according to Imam Khomeini (s) and the Supreme Leader of the Islamic Revolution, "Any speech or conduct that, at the present time, gives an excuse to the enemy or causes divisions among Muslims in Islamic society, is also forbidden by law and regarded as a major crime.

Keywords: Discourse, Security, National unity, Worship.